

Respons

Kosovo: Yrkesfaglig utdanning

- Hvordan er yrkesskoleutdanningen i Kosovo?
 - Generelt om skolesystemet
 - Ansvarsorganisering for yrkesskoleutdanningen
 - Yrkesskoleutdanning
 - Skoler, utdanningsretninger og profiler
 - Pensum og kvalifikasjonskrav
 - Teori og praksis
 - Karaktersystemet
 - Voksenopplæring og etterutdanning
 - Vurdering av yrkesskolesystemet og utdanningen
 - Vitnemål fra yrkesskoler
 - Undersøkelse av vitnemål og vurdering av notoritet

Kildetilgang

Denne responsen baserer seg på åpen tilgjengelig informasjon samt på informasjon innhentet fra myndighetene i Pristina bl.a. gjennom den norske ambassaden i Pristina i e-post av 15. juni 2016. Landinfo gjennomførte i 2009 en informasjonsinnhentingsreise med fokus på yrkesfaglig utdanning.

Generelt om skolesystemet

Kosovo har niårig obligatorisk skolegang for barn mellom seks og femten år. Lavere grunnutdanning (primary education) varer i fem år (1.–5. klasse), mens lavere videregående utdanning (lower secondary education) tar fire år (6.–9. klasse). Høyere videregående utdanning (upper secondary education) er treårig (10.–12. klasse) (NQA 2014, s. 11; Norges

ambassade i Pristina 2016). Frem til 2013 var det fireårig videregående utdanning (Norges ambassade i Pristina 2016).

I 2012 brukte Kosovo 4,1 prosent av landets brutto nasjonalprodukt på utdanning. Dette er lavere enn gjennomsnittet i Europa. 14 prosent av statens budsjett ble brukt på utdanning samme år. Da Kosovo har en svært ung befolkning, anvender Kosovo langt mindre per elev både i grunn- og videregående skole enn andre land i sørøst-Europa (The World Bank Group in Kosovo 2015, s. 5).¹

Ansvarsorganisering for yrkesskoleutdanningen

Ansvar for utdanning i Kosovo ligger hos Ministry of Education, Science and Technology (MEST) (NQA 2014, s. 11; Norges ambassade i Pristina 2016). Departementet har en egen avdeling for yrkesskoleutdanning (Ministry of Public Administration u.å.). Det er etablert et eget organ, The Council of Vocational Education and Training and for Adults' Education (CVETA), som har rådgivende funksjoner overfor departementet (Yrkesskoleloven 2013, art. 14).

I 2008 ble det opprettet et eget uavhengig offentlig organ, National Qualification Agency (NQA), som fastsetter og kontrollerer om kvalitetskriterier innen utdanning er oppfylt (Kvalifikasjonsloven 2008, art. 2; Norges ambassade i Pristina 2016).

I mai 2014 ble Agency of Vocational Education Training and Adults' Education (AVETA) etablert. Dette organet er underlagt MEST, og skal overvåke og utvikle yrkesutdanningen. Som ledd i et pilotprosjekt har organet ansvar for å drive syv av skolene, i tillegg til å drive med utvikling for en bedre yrkesutdanning i Kosovo (Yrkesskoleloven 2013, art. 13; Norges ambassade i Pristina 2016).² Ifølge den norske ambassaden i Pristina (2016) er det uklart hva som vil skje når pilotfasen avsluttes i september 2016.

Ministry of Labour and Social Welfare (MLSW) har dog ansvar for yrkesrettet etterutdanning av bl.a. arbeidsledige (NQA 2014, s. 20).

Yrkesskoleutdanning

Ifølge Kosovos statistikkbyrå (KAS) (2015b, s. 5) var det 83 743 elever i høyere videregående utdanning i skoleåret 2014/2015. Rundt 60 prosent av disse var elever på yrkesskolelinjer (NQA 2014, s. 15). Arbeidsmarkedsundersøkelsen fra 2014 (KAS 2015a, s. 12) viste at ca. 30 prosent av befolkningen har en yrkesskoleutdanning. Undersøkelsen viste videre at både blant de sysselsatte og blant de arbeidsledige har omkring 40 prosent en yrkesutdanning.

Yrkesutdanning er i utgangspunktet treårig. Det er imidlertid mulig å ta en avsluttende eksamen etter to år og få et vitnemål som semi-kvalifisert arbeider. Eksamen etter tre år vil gi elevene et vitnemål som kvalifisert arbeider (NQA 2014, s. 17-18; Ministry of Public Administration u.å.; Norges ambassade i Pristina 2016). Det er ifølge ambassaden i Pristina (2016) staten som nå arrangerer prøven («matura»/state test) etter 12. klasse. Det er mulig å bygge på yrkesskoleutdanning etter 12. klasse med ytterligere ett eller to år og få et vitnemål

¹ 38 prosent av befolkningen er under 19 år (World Bank Group of Kosovo 2016, s. 5).

² AVETA har drevet disse skolene sammen med tyske GIZ (German Federal Enterprise for International Cooperation), men skal ha trukket sin støtte til prosjektet etter at AVETA endret sitt mandat (ambassaden i Pristina 2016).

som spesialist, tekniker eller seniortechniker (NQA 2014, s. 17-18; Ministry of Public Administration u.å.).

Yrkesskoleutdanning har gjennomgått betydelige endringer de siste årene, bl.a. som følge av Torino-prosessen til European Training Foundation (ETF 2015, s. 3).³ Ny lov om yrkesskoleutdanning ble vedtatt i 2013, og i samsvar med loven er det utferdiget en rekke forskrifter som regulerer feltet (NQA 2014, s. 15).

Ifølge ETF (2015, s. 21) anvender Kosovo 23 euro per yrkesskoleelev per år. ETF mener at dette beløpet ikke er tilstrekkelig for å dekke grunnleggende behov (ETF 2015, s. 21).

Skoler, utdanningsretninger og profiler

Tilbydere av yrkesutdanning kan være offentlige, private eller NGO-er. Institusjonene må ha lisens for å kunne tilby yrkesutdanning (Yrkesskoleloven 2013, art. 5). I tillegg til de offentlige og private yrkesskolene som tilbyr formell utdanning og praksis, samt de offentlige kompetansesentrene, finnes det private institusjoner/skoler for viderekomne yrkesskolestudenter (post-secondary vocational education training). Det finnes også andre offentlige og private yrkesskoleutdanninger, inkludert arbeidsplasser, som tilbyr uformell opplæring og praksis (NQA 2014, s. 20).

NQA er ansvarlig for akkrediteringen av de ulike tilbydere av yrkesutdanning (Yrkesskoleloven 2013, art. 10).

Elevene i yrkesfaglig utdanning var i 2014 fordelt på 59 generelle yrkesskoler og to kompetansesentre (Centres of Competence). Disse yrkesskolene var lokalisert i 26 byer. Det var sytten tekniske skoler, ti for økonomi, syv for medisin, to kunsts skoler, syv musikk skoler, tre jordbruksskoler, én yrkesskole for hotell/turisme, én yrkesskole for teologi og ni yrkesskoler med blandet tilbud i tillegg til ett kompetansesenter for bygg og anlegg samt ett kompetansesenter for administrasjon og handel (MEST 2014, s. 9).

Det har over tid vært et noe ulikt antall studieretninger og såkalte profiler. NQA (2014, s. 15) opplyste om at det ble gitt undervisning i 17 ulike utdanningsretninger (vocational fields) og 90 profiler.⁴ På hjemmesiden til MEST finnes det en oversikt over hvilke hovedstudieretninger ulike yrkesskoler har og i hvilken kommune de er lokalisert (MEST u.å.). Ambassaden i Pristina (2016) har fra MEST fått opplyst at listen som er tilgjengelig på deres hjemmeside, bare er en oversikt over offentlige yrkesskoler. Landinfo har samtidig mottatt en liste over både offentlige og private yrkesskoler. Denne listen er internt tilgjengelig fra Landdatabasen. Det fremkommer fra listene at det finnes 67 offentlige yrkesskoler, og i overkant av 10 private yrkesskoler.

MEST opplyste i 2011 at undervisningen i yrkesskolene foregikk i to skift (MEST 2011, s. 86). Landinfo har grunn til å tro at dette fortsatt er tilfellet. Også mange grunnskoler har undervisning i skift.

³ ETF er et EU-organ. ETF lanserte Torino-prosessen i 2010. Prosessen innebærer at status og fremskritt i yrkesskoleutdanningen i ETFs partnerland vurderes hvert annet år. Målsettingen er å samle kunnskap om policyutforming og resultater for å styrke eierskap og deltakelse samt skape kunnskapsbasert politikk og forbedringer på feltet (ETF u.å.).

⁴ Hjemmesiden til MEST viste i 2010 14 utdanningsretninger, mens MEST i møte med Landinfo i oktober 2009 opplyste at det ble undervist i 17 ulike utdanningsretninger og 88 såkalte profiler. Ulike fagemner vil således variere over tid. I Landdatabasen ligger det en oversikt Landinfo fikk fra MEST i 2009.

Pensum og kvalifikasjonskrav

Det arbeides med utviklingen av nytt pensum for yrkesskoleutdanningen. Pilotprosjekter er satt i gang på to skoler, og det er planer om implementering på ytterligere 27 skoler. Forut for pilotprosjektene ble det gjennomført opplæringsseminarer for lærere (MEST 2015, s. 34).

MEST godkjente i 2014 flere forskrifter (Administrative Instructions) for å sikre kvaliteten på yrkesskoleutdanningen (MEST 2015, s. 34-35). Kosovo utvikler et National Qualification Framework (NQF) som skal være på linje med European Qualifications Framework (EQF). Selv om ETF mener at Kosovos NQF er en av de mer avanserte i regionen, imøtekommer de fleste yrkesskolene som drives av MEST, ikke de nye kvalifikasjonsstandardene satt av NQA (ETF 2015 s. 16-17).

Teori og praksis

Den treårige yrkesskoleundervisningen skal ifølge pensum kombinere teori og praksis. I 10. klasse er det 60 prosent teori og 40 prosent praksis, i 11. klasse er det like mye teori som praksis, mens 12. klasse har 40 prosent teori og 60 prosent praksis (MEST 2014, s. 6).

Den praktiske undervisningen skjer ifølge MEST (2014, s. 6) både i skolen og utenfor skolen i lære hos private bedrifter. Ifølge en rapport fra Kosovos pedagogiske institutt fra 2011, gjengitt i rapporten fra MEST (2014, s. 9), ga 43 prosent av skolene elevene praktisk undervisning, da de hadde egnet utstyr, 54 prosent av skolene sendte elevene på praksis hos bedrifter, mens 18 prosent av skolene ikke kunne tilby praktiskbasert opplæring grunnet manglende fasiliteter/utstyr og manglende samarbeid med næringslivet. ETF (2015 s. 21) har opplyst at bare 63 prosent av skolene tilbyr praksis i bedrift, mens mindre enn 20 prosent verken tilbyr praksis i skolen eller hos bedrift. Mange elever har derfor blitt uteksaminert fra yrkesskoler uten praksis og erfaring. Det ble i 2014 utarbeidet en egen strategi – Strategy for improvement of professional practice in Kosovo 2013-2020 – for å gjøre noe med manglende faglig praksis for yrkesskoleelevne. Strategien har bl.a. fokus på samarbeidet mellom skolene og næringslivet (MEST 2014).

Landinfo besøkte en offentlig yrkesskole i Pristina i oktober 2009. Skolen fremstod som meget elementært utstyrt. Skolen hadde 1200 elever og 58 ansatte. Lærerne var alle fagutdannede innen sine felt. På skolen var det undervisning bl.a. for rørleggere, bilmekanikere, sveisere, klesdesignere og bokbindere. Skolen hadde egne avtaler med bedrifter for praktisk opplæring (Kastrati, intervju oktober 2009).

Karaktersystemet

I Kosovo er det følgende karaktersystem for grunn- og videregående skole:

- 5 – shkëlqyeshëm (fremragende)
- 4 – shumë mirë (svært godt)
- 3 – mirë (godt)
- 2 – mjaftueshëm (tilstrekkelig)
- 1 – panmjaftueshëm (utilstrekkelig) (NAFSA 2008)

Voksenopplæring og etterutdanning

Det finnes også yrkesopplæring for voksne som varer halvannet år, med tre ganger 18 ukers undervisning (ordinær treårig yrkesskoleutdanning har tre ganger 36 ukers undervisning). Denne undervisningen er selvfinansiert (NQA 2014, s. 19). I 2013 ble det vedtatt en egen lov for Adult Education and Training in the Republic of Kosovo (Voksenopplæringsloven) (NQA 2014, s. 15). Vitnemålene som utstedes ved disse sentrene, skiller seg fra de vedlagte yrkesskolevitnemålene (MEST, intervju oktober 2009).

MLSW har som nevnt, ansvaret for etterutdanning og for sentrene for yrkesskoleutdanning for arbeidsledige (MEST 2011, s. 86; NQA 2014, s. 20).⁵ Det er bl.a. etablert et nettverk av yrkestreningssentre, herunder mobile (MLSW 2012, s. 9).

Vurdering av yrkesskolesystemet og utdanningen

NGO-en Kosovo Foundation for Open Society (KFOS 2014, s. 11-12) mener at hovedutfordringene for yrkesskoleutdanningen i Kosovo bl.a. er knyttet til utilfredsstillende ferdigheter oppnådd gjennom utdanningsløpet.

EU-kommisjonen uttaler at systemet for yrkesskoleutdanning ikke harmonerer med arbeidsmarkedets behov. Noen yrkesskoleprogram tilfredsstiller dog kravene til de nasjonale kvalifikasjonsmyndighetene (NQA). Kommisjonen mener imidlertid at det er behov for at nettverket av yrkesskoler rasjonaliseres og at kravene til yrkesskoleutdanningene blir gjennomgått på nytt (EU Commission 2015, s. 46).

Forskeren Theranda Beqiri (2014) hevder at det er mulig å redusere arbeidsledigheten i Kosovo ved å styrke yrkesskoleutdanningen.

European Training Foundation (ETF) (2014, s. 6) mener at det gjenstår mange utfordringer knyttet til yrkesutdanning, som utviklingen av kvalitetssikring, oppfølging og implementering av ny lovgivning på feltet, kontroll av skolene, økt samarbeid mellom skolene og arbeidslivet samt implementering av praksisbasert læring, da arbeidslivet ikke har imøtekommet dette behovet eller ikke vært i stand til å samarbeide og tilby praksisplasser.

ETF (2014, s. 21-22) hadde ikke registrert fremgang i sine rapporter fra 2012 og 2014, til tross for investeringer fra Verdensbanken og andre donorer. Selv om noen skoler har vist fremgang knyttet bl.a. til styring og beslutningsprosesser, har det ikke vært fremgang med hensyn til evaluering og kontroll. Finansiering av yrkesskoleutdanning er en av de største utfordringene, og det er viktig å knytte yrkesskoleutdanningen til behovene på arbeidsmarkedet. Policy-utviklingen er i hovedsak en sentralisert prosess med manglende involvering fra andre sentrale aktører på feltet.

Det er lite samarbeid mellom yrkesskolene og arbeidslivet, og få muligheter for å tilby elevene praktisk arbeidserfaring/lærlingtid. Kompetansenivået blant yrkesskolelærere er ikke særlig høyt. Mange mangler praktisk erfaring, og kontinuiteten mangler, da ettårige arbeidskontrakter er utbredt. I tillegg mangler skolene utstyr. Det antas, på denne bakgrunn, at de praktiske ferdighetene hos mange yrkesskoleutdannede vil være dårligere enn hos dem med utdannelser gjennomført i henhold til EU-standarder (Norges ambassade i Pristina, 2016).

⁵ 3350 arbeidsledige deltok i dette programmet i 2013, og 2093 fikk avsluttende eksamen (ETF 2015, s. 13).

Vitnemål fra yrkesskoler

Vitnemål for fullført yrkesskole har følgende betegnelse på albansk: Diplomë (për Kryerjen e) Skhollës së Mesme Profesionale (NAFSA 2008). Yrkesfaglig diplom på albansk og serbisk samt yrkesfaglig karakterutskrift på albansk og serbisk er vedlagt denne responsen.

Inspection Department i MEST opplyste overfor Landinfo i oktober 2009 at vitnemål som utstedes, skal ha samme format. Selve skjemaet kjøpes i en bestemt bokhandel, som rapporterer til utdanningsmyndighetene om antall solgte vitnemål. Hvert skjema er påført et nummer. Den enkelte skole utfyller skjemaet. Hver utsteder har sitt register for utstedte dokumenter, og det har blitt arbeidet med elektroniske løsninger slik at skolene og utdanningsmyndighetene skal kunne dele tilgang til disse registrene (Inspection Department, intervju oktober 2009).

Ved tapt vitnemål kan en elev få utstedt et nytt, basert på opplysninger i skoleregisteret. Eleven må imidlertid først annonsere i avisen at vedkommende har mistet vitnemålet, før det kan bes om at den aktuelle skolen utsteder et duplikat. Det vil fremgå av vitnemålet at det er et duplikat, og det vil fremgå to datoer; én for fullført utdanning og én for duplikatutstedelsen. Et duplikat vil således skille seg ut fra et originalt dokument (Inspection Department, intervju oktober 2009).

Utdanningsmyndighetene i Kosovo har bekreftet at de yrkesfaglige diplomene og de yrkesfaglige karakterutskriftene som var i bruk i 2009, fortsatt anvendes av offentlige yrkesskoler og private yrkesskoler med godkjennelse fra MEST. Det ble videre opplyst at det ikke finnes noe sentralt register for yrkesfaglige diplomer (Ambassaden i Pristina 2016).

Undersøkelse av vitnemål og vurdering av notoritet

Dersom norske myndigheter ønsker å få undersøkt et fremlagt vitnemål for yrkesutdanning, kan utdanningsmyndighetene i Kosovo kontaktes.⁶

Yrkesskolevitnemål utstedt før 1999, kan også undersøkes. Det gjøres imidlertid oppmerksom på at en del skoler og registre er ødelagt som følge av krigshandlingene i 1998–1999 (Inspection Department, intervju oktober 2009).

Utdanningsmyndighetene i Kosovo opplyser imidlertid at kun skoledokumenter fra «all institutions of MEST» kan verifiseres.

Det er relativt lett å få kjøpt falske dokumenter, dette gjelder særlig fra private institusjoner. Ifølge ambassaden i Pristina (2016) kan dokumenter fra private skoler mangle nødvendige opplysninger om lengden på utdanningen, og tittelen på utdanningen kan da fremstå som misvisende.

⁶ I 2009 fikk Landinfo opplyst at inspektører ved Inspection Department i MEST da vil ta kontakt med gjeldende skole, se på opptakslistene, fullført utdanning og øvrige skolepapirer. Etter 1999 finnes det egne skoleregistre hvor en slik verifisering er mulig. Det skal finnes et eget skoleregister, et register for den aktuelle klassen og et register for elever med avsluttet eksamen og utstedt vitnemål. I tillegg til å sjekke registrene, kan inspektørene gjennomføre samtaler med rektor. Det er også muligheter for dobbeltsjekk av dokumenter (Inspection Department, intervju oktober 2009).

Det antas av bekreftelser på arbeidsforhold fra mindre bedrifter kan ha lav notoritet. Mange mindre bedrifter er ikke registrert, og det er mange familiebedrifter; det kan således være vanskelig å vurdere faktisk arbeid. Det er videre vanlig med kortere arbeidsforhold grunnet f.eks. sesongmessige svingninger. Det må antas at arbeidsbekreftelser kan dekke lengre perioder enn den faktiske arbeidstiden. Bekreftelser fra større kjente bedrifter vil øke notoriteten betraktelig. Notoriteten på bekreftelse på et arbeidsforhold styrkes om det fremlegges dokumentasjon på innbetaling til «trusti» – Kosovos pensjonssystem. Selv om alle private bedrifter i utgangspunktet plikter å registrere alle sine ansatte og betale inn til pensjonssystemet, er det vanlig at de ansatte ikke er registrert (Norges ambassade i Pristina 2016). Eksempel på et slikt «trusti»-dokument er internt tilgjengelig i Landdatabasen.

Generell informasjon om korrupsjon og falske dokumenter kan finnes i Landinfos temanotat Kosovo: Reise-, ID- og sivilstatusdokumenter fra 31. oktober 2014.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor korte frister og inneholder gjerne lite bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Beqiri, Theranda (2014, juni). Vocational Trainings as a Tool for more Sustainable Employment in Republic of Kosovo: Gender Issues in Employment. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies MCSEr Publishing (NQA), Rome Italy, 2014 3/2*, 359-363. Tilgjengelig fra <http://www.mcser.org/journal/index.php/ajis/article/view/2987>. [lastet ned 24. juni 2016]
- ETF, dvs. European Training Foundation (u.å). *Torino Process*. Torino: ETF. Tilgjengelig fra http://www.etf.europa.eu/web.nsf/pages/Torino_process [lastet ned 24. juni 2016]
- ETF (2015). *Torino Process 2014 Kosovo*. Torino: ETF. Tilgjengelig fra [http://www.etf.europa.eu/web.nsf/0/C3168690206DFDDBC1257E58007C0FDA/\\$file/TRP%202014%20Kosovo%20EN.pdf](http://www.etf.europa.eu/web.nsf/0/C3168690206DFDDBC1257E58007C0FDA/$file/TRP%202014%20Kosovo%20EN.pdf) [lastet ned 22. juni 2016]
- EU Commission (2015, 10. november). *Kosovo progress report*. Brussel: EU Commission. Tilgjengelig fra http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_kosovo.pdf [lastet ned 24. juni 2016]
- KAS, dvs. Kosovo Agency of Statistics (2015a, juni). *Results of the Kosovo 2014 Labour Force Survey*. Pristina: KAS. Tilgjengelig fra <https://ask.rks-gov.net/en/lm> [lastet ned 22. juni 2016]
- KAS (2015b, august). *Statistics of upper secondary education 2014/2015*. Pristina: KAS. Tilgjengelig fra <https://ask.rks-gov.net/en/edu> [lastet ned 22. juni 2016]

Respons Kosovo: Yrkesskoleutdanning

- KFOS, dvs. Kosovo Foundation for Open Society (2014, juni). *Brief Situation Analysis of the Education Sector in Kosovo*. Pristina: KFOS. Tilgjengelig fra <http://kfos.org/wp-content/uploads/2015/03/BRIEF-SITUATION-ANALYSIS-.pdf> [lastet ned 24. juni 2016]
- [Kvalifikasjonsloven] (2008). *Law No. 03/L-060 on National Qualifications*. Tilgjengelig fra <http://www.kuvendikosoves.org/?cid=2,191,303> [lastet ned 22. juni 2016]
- Landinfo (2014, 31. oktober). *Kosovo: Reise-, ID- og sivilstatusdokumenter*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/2998/1/2998_1.pdf [lastet ned 24. juni 2016]
- MEST, dvs. Ministry of Education, Science and Technology (u.å.). *Vocational Schools and profiles*. Pristina: MEST. Tilgjengelig fra <http://masht.rks-gov.net/en/shkollat-profilet> [lastet ned 24. juni 2016]
- MEST (2011) *Kosovo Education Strategic Plan 2011-2016*. Pristina: MEST. Tilgjengelig fra http://www.entwicklung.at/uploads/media/2c_Kosovo_Education_Strategic_Plan_EN_FINAL_DR_AFT.pdf [lastet ned 24. juni 2016]
- MEST (2014, januar) *Strategy for improvement of professional practice in Kosovo*. Pristina: MEST. Tilgjengelig fra <https://masht.rks-gov.net/uploads/2015/06/a-strategjia-e-pp-ne-kosove-2013-2020-eng.pdf> [lastet ned 24. juni 2016]
- MEST (2015). *Progress Report*. Pristina: MEST. Tilgjengelig fra <https://mpms.rks-gov.net/Portals/0/Aktiviteti%20javor/VT%20Strategy%20ENG%20final.pdf> [lastet ned 24. juni 2016]
- MLSW dvs. Ministry of Labour and Social Welfare (2012). *Vocational Training Strategy 2012-2014*. Pristina: MLSW. Tilgjengelig fra <https://mpms.rks-gov.net/Portals/0/Aktiviteti%20javor/VT%20Strategy%20ENG%20final.pdf> [lastet ned 24. juni 2016]
- NAFSA, dvs. Association of International Educators (2008, oktober). *Educational systems around the world – Kosovo*. Tilgjengelig fra http://www.nafsa.org/_File/_ges/Kosovo%2008.pdf [lastet ned 24. juni 2016]
- NQA, dvs. National Qualification Authority (2014, september). *Referencing report of Kosovo NQF for General Education, VET and Higher Education to EQF*. Pristina: National Qualification Authority. Tilgjengelig fra [http://akk-ks.net/uploads/referencing_report_of_kosovo_nqf_eqf%20\(1\).pdf](http://akk-ks.net/uploads/referencing_report_of_kosovo_nqf_eqf%20(1).pdf) [lastet ned 22. juni 2016]
- Ministry of Public Administration (u.å.). *Vocational Education*. Pristina: Government of Kosovo. Tilgjengelig fra <https://www.rks-gov.net/en-US/Qytetaret/Edukimi/Pages/ArsimiProfesional.aspx> [lastet ned 22. juni 2016]
- [Voksenopplæringsloven] (2013). *Law No. 2012/04-L-143 on Adults Education and Training in the Republic of Kosovo*. Tilgjengelig fra <http://www.kuvendikosoves.org/?cid=2,191,1002> [lastet ned 22. juni 2016]
- World Bank Group in Kosovo (2016, april). *Country Snapshot*. Pristina: The World Bank Group. Tilgjengelig fra <http://pubdocs.worldbank.org/pubdocs/publicdoc/2016/5/419461462386476530/World-Bank-Kosovo-Program-Snapshot-April-2016.pdf> [lastet ned 22. juni 2016]
- [Yrksskoleloven] (2013). *Law No. 04/L-138 on Vocational Education and Training*. Tilgjengelig fra <http://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/Law%20for%20vocational%20education%20and%20training.pdf> [lastet ned 22. juni 2016]

Muntlige kilder

- Norges ambassade i Pristina. E-post av 15. juni 2016.
- Inspection Department, Ministry of Education, Science and Technology, ved direktør Defrim Grashi. Møte i Pristina, 15. oktober 2009
- Kastrati, Shaban, Director Public Vocational School. Møte i Pristina, 15. oktober 2009

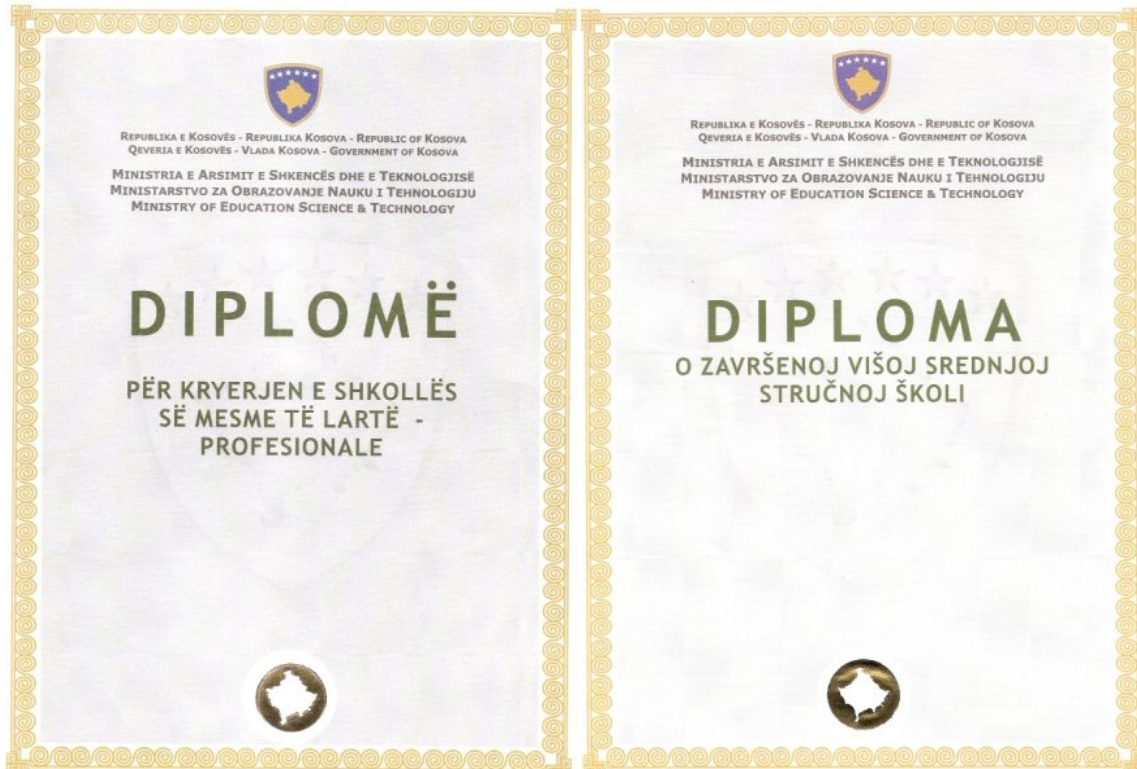
Respons **Kosovo: Yrkesskoleutdanning**

- Ministry of Education, Science and Technology (MEST). Møte i Pristina, 15. oktober 2009

© Landinfo 2015

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Yrkesfaglig diplom

Side 1: albansk

Side 1: serbisk

Emri _____	Ime: _____
Emri i prindit _____	Ime roditelja: _____
Mbiemri _____	Prezime: _____
Data e lindjes _____	Datum rođenja: _____
Vendlindja _____	Mjesto rođenja: _____
Komuna _____	Općina: _____
Vendi / Shteti _____	Država: _____

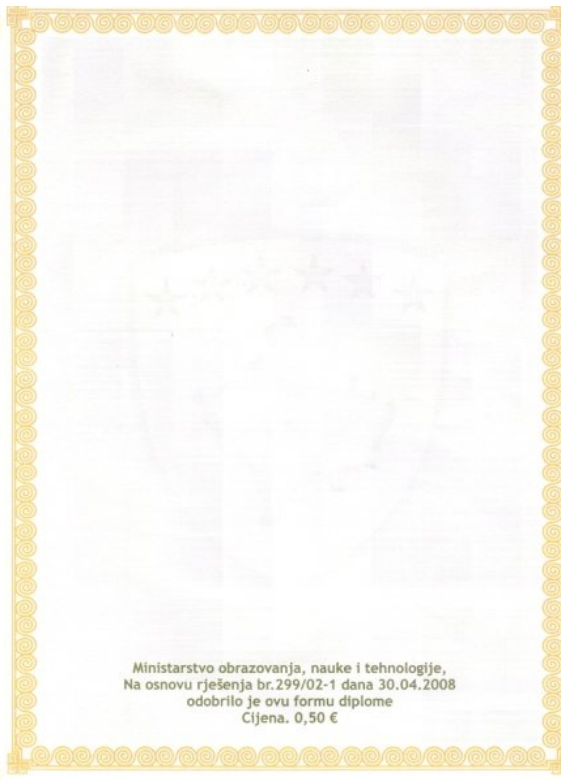
Side 2: albansk

Side 2: serbisk

Emri i shkollës _____	Vendi _____
Komuna _____	Shteti _____
(Lëmia) _____	(Profil) _____
Nr. i protokollit _____	Nr. i vendimit _____
Arritshmëria në provimin e maturës _____	Suksesi nga shkolli i mesëm i lartë _____
Diplomoi në afatin e _____ më _____ /200_____	Diplomirao je u: _____, ispitnom roku, dana _____ /200_____
Në _____	Dana: _____
Më _____ V.V. _____ Drejtori	U: _____ M.P. _____ Direktor

Side 3: albansk

Side 3: serbisk

Side 4: serbisk

[illegible]

Yrkesfaglig sertifikat

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVA - REPUBLIC OF KOSOVA
QEVERIA E KOSOVËS - VLADA KOSOVA - GOVERNMENT OF KOSOVA
MINISTRIA E ARSIMIT E SHKENCËS DHE E TEKNOLOGJISË
MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE NAUKU I TEHNOLOGIJU
MINISTRY OF EDUCATION SCIENCE & TECHNOLOGY

Numri i Vendimit të MASHT-it _____

(emri i shkollës) _____ (vendi) _____ (komuna) _____

Nr. i protokollit: _____

CERTIFIKATË
Për kryerjen e arsimit dhe aftësisht profesional

(emri, emri i prindit dhe mbiemri) _____ (data lindja) _____ (vendi lindja) _____ (komuna) _____

Kandidati/ja lu nënshtrua vlerësimit të brendshëm më _____ 200____, në _____ (tipi i shkollës) _____

Lëmia _____, Profil _____ dhe kreu me sukses: _____ ()

Prandaj kandidati/ja, kreu nivelin _____ dhe merr thirrjen: _____

Në: _____ Drejtori _____

Mbi: _____ 200____ V.V. _____

Albansk

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVA - REPUBLIC OF KOSOVA
QEVERIA E KOSOVËS - VLADA KOSOVA - GOVERNMENT OF KOSOVA
MINISTRIA E ARSIMIT E SHKENCËS DHE E TEKNOLOGJISË
MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE NAUKU I TEHNOLOGIJU
MINISTRY OF EDUCATION SCIENCE & TECHNOLOGY

Br.Rješenja MONT-a: _____

(ime shkollë) _____ (vendi) _____ (komuna) _____

Br. protokola: _____

SVJEDOČANSTVO
O završenom stručnom obrazovanju i osposobljavanju

(ime, ime roditelja i prezime) _____ (data roditelja) _____ (vendi roditelja) _____ (komuna) _____

Kandidat/kinja je podvrgnut/a unutrašnjem vrednovanju dana _____ 200____, u _____ (tipi škole) _____

Oblast: _____ Profil: _____ i završio sa uspjehom _____ ()

Prema tome kandidat / kinja je, završio/la _____ nivo i stekao/la zvanje, _____

U: _____ Direktor _____

Dana: _____ 200____ M.P. _____

Serbisk

Respons Kosovo: Yrkesskoleutdanning